

NECESITATEA STUDIERII EDUCAȚIEI PENTRU SĂNĂTATE ÎN INSTITUȚIILE DE ÎNVĂȚĂMÂNT

Elena-Adriana FIRICĂ¹
cristian_firica2000@yahoo.com

ABSTRACT: This article tries to emphasize the main goal of our educational system on which both health services and educational system should proceed from having good results, on improving people health, is Health Education. An important system which includes health awareness, the Health Education has many targets: increasing the level of people medical knowledge; environment protection and prevention of diseases; training and development of some correct skills to people who being capable to promote the idea of health; creating an active position about individual health and about all public health problems. Health Education fits into the modern concept of the continuing education. Nowadays, we should act according to the society`s evolution, changing the traditionalism of old health educational activities into a new system of health education, an integral part of the general education. That`s why our modern society`s interest in including some hygiene and sanogenesis notions, accordingly every human age, into the current education system, it should be a major concern of all society factors.

KEYWORDS: health, education, services, prevention, diseases.

Veriga principală pe care ar trebui să acționeze serviciile de sănătate și cele educaționale pentru a avea rezultate bune, pe termen scurt și lung, privind îmbunătățirea stării de sănătate a populației, este educația pentru sănătate.

Ca sistem care include conștiința stării de sănătate, procesul de predare/învățare și participarea, educația pentru sănătate are ca scop creșterea nivelului de cunoștințe medicale ale populației în domeniul sanogenezei, protecției mediului și prevenirii bolilor; formarea și dezvoltarea unor deprinderi corecte care să promoveze sănătatea precum și crearea unei poziții active față de sănătatea individuală și de problemele sănătății

¹ Profesor la Școala Gimnazială Gruiu-Căteasca, județul Argeș.

publice, în sensul atragerii și capacitării maselor la participarea activă în vederea realizării și consolidării sănătății.

După Ch. Gernez-Rieux și M. Gervois, educația pentru sănătate îndeplinește trei roluri, în funcție de scopul urmărit: *preventiv* – temele de educație conținând elemente de instrucție a populației pentru prevenirea îmbolnăvirilor; *constructiv* – de realizare a adeziunii opiniei publice în favoarea sănătății; *curativ* – pentru educarea și convingerea pacienților de a urma prescripțiile medicale. Comandamentele în structura unei politici a educației pentru sănătate Educația pentru sănătate este o componentă a politicii de educație generală și sanitară și a politicii de sănătate. Ea trebuie să fie integrată instrucției generale cu utilizarea tuturor metodelor și mijloacelor de educație ale acesteia. Educația pentru sănătate se încadrează în conceptul modern de necesitate a educației permanente.

Formele și mijloacele utilizate în prezent ca educație generală de sănătate, cât și cele folosite pentru anumite secvențe ale statusului temporar pentru unele grupe de risc (căsătorie, graviditate, maternitate, pentru unele afecțiuni dominante, pentru vârsta a treia, etc.) sunt de asemenea componente ale educației generale, încadrându-se, așa cum se desfășoară, într-un regim de specializare, dar necesită a fi organizate pe un fond de cunoștințe asimilate în sistemul instrucției generale de cultură.

Mesajul educativ general trebuie bine conceptualizat și executat (nu numai de către profesioniștii sănătății) pentru deprinderea obiceiurilor sanogene și trebuie neapărat grefat pe un material demonstrativ existent. Baza unei educații pentru sănătate trebuie înțeleasă de către voința politică în sensul că nu este în primul rând o sarcină a profesioniștilor din sănătate, și că ea este reprezentată de sistemul de educație generală și permanentă, adresându-se formării generale pentru viață a copilului, adolescentului, adultului și vârstnicului. Profesioniștii sănătății trebuie să fie considerați participanți de profil ai societății în elaborarea conținutului special al instrucției generale și mentori ai „specializării” populației deja formate prin sistemul național de educație.

În prezent este momentul evoluției societății prin schimbarea tradiționalismului reprezentat de „acțiunile și activitățile” de educație sanitară cu un sistem de educație pentru sănătate, parte integrantă a educației generale naționale. Educația pentru sănătate presupune acceptabilitate, respect reciproc, informare, mijloace pentru deprinderea diferitelor obiceiuri sanogene, cooperarea receptorilor, ea fiind totodată și un drept al

omului și o obligație a societății, concretizată printr-o programă analitică școlară anuală integrată programei tuturor treptelor de instrucție (bazate pe mesaj educativ de cultură sanitară, imagini de exemplificare și demonstrații practice). Educația pentru sănătate implică, obligatoriu, cunoașterea și aplicarea continuă a tehnicilor de comunicare, ca element fundamental.

Includerea în sistemul de învățământ de toate gradele și profilele a unor noțiuni de igienă și sanogeneză corespunzătoare vârstei, trebuie să constituie o preocupare majoră a tuturor factorilor responsabili. Activitatea de educație pentru sănătate în învățământul primar cuprinde două aspecte:

- activitatea de educație pentru sănătate din cadrul procesului de învățământ – care interesează în primul rând corpul didactic;
- educația pentru sănătate în afara procesului de învățământ, interesând deopotrivă corpul didactic și cadrele medico-sanitare care trebuie să colaboreze pentru realizarea acestui obiectiv.

Obiectivele educației pentru sănătate în învățământul primar pot fi sintetizate astfel:

Obiective directe: dezvoltarea componentelor comportamentului igienic realizate la vârsta preșcolară; formarea unor componente ale comportamentului igienic, sanogenetic, corespunzătoare vârstei și sarcinilor școlare; dobândirea unor noțiuni și elemente ale motivației științifice necesare conștientizării acțiunilor.

Obiective indirecte: promovarea sănătății; îmbunătățirea indicatorilor stării de sănătate; creșterea randamentului școlar.

Conținutul activității: Pentru realizarea obiectivelor, trebuie desfășurate o serie de acțiuni după o tematică ce poate fi structurată astfel:

1. Igiena individuală, care se va referi la noțiuni ce privesc: igiena corporală: dinți, păr, unghii, organe genitale, tegumente; igiena vestimentară: îmbrăcăminte, încălțăminte; călirea organismului prin: factori naturali (aer, apă, soare), educație fizică și sport, joc în aer liber, călirea organismului prin: factori naturali (aer, apă, soare), educație fizică și sport, joc în aer liber.

2. Regimul igienic de viață

Bugetul de timp: activități școlare (igiena în clasă și în recreație, pregătirea lecțiilor acasă-tehnică, durată, poziție corectă a corpului); activități de întreținere (igiena personală, respectarea orarului școlar și a „orarului” activităților zilnice, alimentația rațională); activități de refacere (odihna

activă ce cuprinde activități extrașcolare deconectante, recreative, reconfortante, distractive, odihna pasivă – prin somn).

Igiena alimentației – cu respectarea orarului de masă (inclusiv pachetelul cu gustare), servirea igienică a gustării și a mesei, păstrarea igienică a alimentelor, evitarea consumului de dulciuri între mese.

3. Igiena în colectivitate

– în familie: igiena și înfrumusețarea mediului familial; relațiile de microgrup (atitudine reciprocă între membrii familiei); participarea la activități utile; accidente posibile în mediul casnic – prevenirea și primul ajutor;

– în internate, semiinternate, tabere și excursii: atitudine ecologistă; relații de microgrup; accidente – prevenire și primul ajutor;

– pe stradă: igiena străzii și comportament ecologist; accidentul rutier – prevenirea și primul ajutor;

– în societate: comportare civilizată; noțiuni elementare de microbiologie, epidemiologie și profilaxie; boli transmisibile, intoxicații.

Elemente de educație sexuală: atitudinea civilizată față de sexul opus; prevenirea izolării, însingurării și crearea unui climat de comunicativitate; un regim de viață igienic. Probleme privind sănătatea mintală, formarea și respectarea bioritmului; adoptarea unor conduite de viață pentru crearea unui climat tonic, deconectant, reconfortant în familie, internate, semiinternate, tabere;

Mijloacele educației pentru sănătate în învățământul primar sunt:

În procesul de învățământ:

– la clasa I – în contextul predării limbii române, cunoașterea mediului exterior; educației fizice, lucrărilor practice;

– la clasele II-IV – în contextul predării limbii române, cunoștințe despre natură, geografie, educație fizică, lucrări practice.

În afara procesului de învățământ.

În școală: „cinci minute de control igienic”; formațiuni sanitare școlare; convorbiri individuale și colective; vizionări de filme, diapozitive, diafilme, expoziții tematice; lecturi cu conținut educativ-sanitar; demonstrații practice de formare a deprinderilor igienice; audierea organizată de emisiuni educativ-sanitare; organizarea de concursuri pe teme de cultură sanitară, sportive, cultural artistice. Activități extrașcolare: în cadrul palatelor copiilor; vizite; excursii și tabere; vizionări de spectacole și emisiuni televizate educativ-sanitare.

Educația pentru sănătate în învățământul gimnazial

Obiective: Formarea unui comportament igienic conștient prin: consolidarea cunoștințelor, deprinderilor și obișnuințelor dobândite în ciclul primar; dezvoltarea cunoștințelor asimilate anterior și dobândirea de noi cunoștințe, formarea de noi deprinderi și obișnuințe corespunzătoare vârstei; formarea unor componente ale comportamentului sanogenetic menite să concureze atât la promovarea propriei sănătăți cât și a colectivității. Instruirea teoretică și practică în probleme de prim ajutor în caz de accidente și îmbolnăviri acute. Formarea spiritului de întraajutorare umană.

Tematica cuprinde:

1. Igiena individuală: noțiuni de anatomie și fiziologie; importanța igienei corporale, vestimentare în prevenirea bolilor contagioase; alimentația rațională; influența nocivă a alcoolului și tutunului asupra sănătății și a randamentului la învățatură; importanța practicării sportului, călirea organismului prin factorii naturali;

2. Regimul igienic de viață: regimul rațional de învățatură la domiciliu; odihna activă și pasivă; activități extrașcolare deconectante, recreative, distractive; evitarea suprasolicitării fizice și psihice.

3. Igiena în colectivitate: noțiuni privind bolile contagioase (lanțul epidemiologic) și profilaxia lor; probleme de igienă și sanitație în mediul rural; igiena din internate, semiinternate și tabere; cultivarea unei atitudini ecologiste; formarea și consolidarea spiritului de întraajutorare și solidaritate umană.

4. Educația sexuală: modificările fiziologice specifice acestei vârste; atitudine deschisă față de sexualitate, formarea unor opinii corecte fundamentate științific; noțiuni de igienă sexuală; noțiuni elementare privind bolile cu cale de transmitere sexuală.

Educația pentru sănătate în învățământul liceal

Obiectivele sunt:

1. Perfecționarea comportamentului igienic conștient prin: înțelegerea științifică a fenomenelor legate de sănătate și boală, prin transmiterea organizată și sistematică a cunoștințelor igienice; cultivarea unei concepții științifice și a unei orientări profilactice, în scopul prevenirii îmbolnăvirilor; formarea unor deprinderi igienice noi și consolidarea celor dobândite; informarea științifică, formarea unei concepții corecte

și a unui comportament civilizată cu privire la relațiile sexuale și viața de familie; aprofundarea cunoștințelor de acordare a primului ajutor în caz de accidente.

2. Dobândirea cunoștințelor și deprinderilor de igiena muncii și de profilaxie a îmbolnăvirilor profesionale.

Tematica cuprinde:

1. Igiena personală privind: vestimentația, încălțăminte, igiena corporală (tegumente, păr, unghii, dantură), alimentație rațională, nocivitatea alcoolului, tutunului și a celorlalte droguri, importanța factorilor naturali în călirea organismului.

2. Regimul igienic de viață organizarea și îmbinarea armonioasă între pregătirea lecțiilor la domiciliu, odihna activă și cea pasivă; desfășurarea de activități extrașcolare deconectante, distractive.

3. Igiena în colectivitate: noțiuni privind bolile contagioase și prevenire lor; igiena în internate, semiinternate și tabere; măsuri de autoajutor și prim ajutor în caz de accidente; promovarea unei atitudini civilizate, igienice, privind viața în colectivitate; promovarea unei gândiri ecologiste; consolidarea spiritului de întrajutorare umană.

4. Educația sexuală: aprofundarea noțiunilor de anatomie și fiziologie a aparatului de reproducere; transformările psiho-fiziologice specifice acestei vârste și igiena sexuală; relațiile sexuale: fecundația, sarcina, nașterea și avortul; bolile cu transmitere sexuală, prevenirea lor; noțiuni de planificare familială.

Amintim că pentru introducerea în școli ca materie obligatorie a disciplinei Educație pentru sănătate, astăzi opțională, și-au declarat deja până acum sprijinul mai mulți miniștri. Cu toate acestea, materia distinctă „Educație pentru sănătate” nu se regăsește ca atare în niciuna dintre cele 3 variante de planuri-cadru puse în dezbatere în decembrie de Ministerul Educației, pentru învățământul gimnazial. Numele „sănătate” apare în titlatura unei singure materii obligatorii prevăzute de Minister pentru elevii claselor V-VIII, și anume „Educație fizică, sport și sănătate”.

„Educația pentru sănătate” apare, însă, ca materie obligatorie în planul-cadru propus de Consiliul Național al Elevilor. Potrivit planului CNE, aceasta materie ar trebui să fie studiată de elevi în fiecare an, din clasa a V-a și până în clasa a IX-a inclusiv, cu un buget de timp de o oră pe săptămână. Transformarea disciplinei Educație pentru sănătate – care conține și informații de educație sexuală – din materie opțională în una obligatorie a

fost susținută de numeroși miniștri și foști miniștri, precum și de ONG-uri, însă a fost extrem de criticată de Asociația Părinți pentru Ora de Religie.

Bibliografie:

- [1] Cerghit, I., *Metode de învățământ*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1997.
- [2] Frunză, V., *Teoria și metodologia curriculum-ului*, Editura Muntenia, Constanța, 2003.
- [3] Ivan, Aurel, *Medicina omului sănătos*, Editura Medicală, București, 1993.
- [4] www.cyd.ro
- [5] www.didactic.ro